

Особено мнение

на съдиите Лазар Груев и Евгени Танчев по чл. 210, ал.5 и чл. 210а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК).

Особеното ни мнение е не във връзка с предвидената в НПК възможност за провеждане на разпит на обвиняем или свидетел на досъдебното производство пред съдия, а единствено по повод разпоредбите, които указват, че той се провежда по правилата на съдебното следствие, най-малкото защото не можем да разберем кои от тях са реално приложими и кое налага в такъв случай това препращане. Това не се разбира и от мотивите на решението в тази им част. Там са посочени конкретно единствено разпоредби относно съдебното следствие, които *не могат* да се приложат при разпита пред съдия на досъдебното производство.

Считаме, че разпоредбите на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК противоречат на Конституцията по следните съображения:

Съгласно тези разпоредби, приети впрочем близо четири години след въвеждането на института в НПК (ДВ, бр. 50 от 2003 г.), доколкото няма особени правила, разпитът на обвиняем или свидетел *на досъдебното* производство пред съдия се провежда по правилата *на съдебното следствие*.

Разпоредбите за съдебния разпит, осъществяван в рамките на съдебното следствие, са визирани в чл. 274, 275, 276 и 278 НПК. Основните положения тук са, че съдебното следствие *се ръководи* от председателя на състава (чл. 274, ал. 1 НПК); *той* поканва подсъдимия да даде обяснение (чл. 275, ал. 1 НПК); въпросите към подсъдимия се

поставят най-напред от прокурора или частния тъжител, а след това от частния обвинител и неговия повереник, гражданския ищец и неговия повереник, гражданския ответник и неговия повереник, другите подсъдими и техните защитници и накрая от защитника на самия подсъдим (чл. 275, ал. 3 НПК); председателят и другите членове на съдебния състав *могат да поставят въпроси* на подсъдимия след изчерпване въпросите на страните (чл. 275, ал. 4 НПК); разпитаните свидетели *не могат да напускат* съдебната зала преди приключване на съдебното следствие освен с разрешение на съда, взето след изслушване на страните (чл. 278, ал. 3, изр. първо НПК).

Ясно е, че по-голямата част от тези правила (за да не кажем всички) не могат да бъдат приложени към разпита пред съдия. Тогава се поставя въпроса към какво всъщност препращат двете разпоредби, които тук са предмет на обсъждане. Задаваме го, защото ако правилата, към които препращат, не могат да се приложат, то те могат да създадат объркване. Съдията не може да ръководи разпита, защото ще иземе функции, предоставени от закона на други органи по време на тази фаза от процеса. Той не може да задава въпроси и да участва в разпита, защото делото не му се предоставя, а и защото това ще го превърне от разпит “пред” в разпит “от” съдия, което пък противоречи на правилото по чл. 210, ал. 3 НПК.

Трябва да отбележим също, че в НПК разпитът е детайлно уреден *в зависимост от процесуалното качество на разпитвания*. Така правилата за разпит на обвиняем са в чл. 87 и сл. НПК, а тези за разпит на подсъдим – в чл. 275 НПК. Има отделни разпоредби за разпит на свидетеля в досъдебната фаза – чл. 98 НПК и за разпит на свидетели по

време на съдебното следствие – чл. 278 НПК. И това вероятно не е случайно. Различни са фазите на процеса и тяхното предназначение, поради което именно разпитът пред съдия се отличава от съдебния разпит по лицата, които участват в извършването му, по особеностите на тактическата организация на подготовката и начина на извършването му. Различен в крайна сметка е и органът, който осъществява функцията по ръководство на всяка от тези основни фази на наказателнопроцесуалната дейност.

Видно е, че редът установен за провеждане на разпит по време на съдебното следствие, към който препращат оспорените разпоредби на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК, по същество влиза в противоречие с останалата уредба, основното съдържание и предназначението на разпита пред съдия на досъдебното производство.

Намираме вътрешно противоречие между отделни законови разпоредби, което е от такъв характер, че засяга конституционно установени ценности и конституционно установени правомощия на отделни субекти на наказателния процес.

Органът, който инициира, организира подготовката и ръководи разпита по чл. 210, ал. 3 и чл. 210а, ал. 1 НПК, безспорно трябва да е съответният орган на досъдебното производство и възможността за дерогиране на това положение чрез разпоредбите на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК считаме за конституционно нетърпимо.

Ето защо намираме, че разпоредбите на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК са в противоречие с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 119, ал. 1, чл. 127, т. 1 и чл. 128, изр. второ от Конституцията, поради което и подписахме с особено мнение решението в тази му част.